

### 15. Yüzyıl - 17. Yüzyıl Felsefesi - 2

1. Descartes'a göre doğruluk, hiçbir kuşkuya ve yanlış anlamaya yer vermeden, hem bize kendisini zorla kabul ettiren, zorunlu olarak bilincine vardığımız hem de kendisini diğer bilgilerden ayırdığımız bilginin özelliğidir.

**Buna göre Descartes, bilginin doğruluğunu aşağıdakilerden hangisine dayandırmaktadır?**

- A) Yararlı olmasına
- B) Açık ve seçikliğine
- C) Gerçeklikle uygunluğuna
- D) Diğer bilgilerle uyumlu olmasına
- E) Çoğunluk tarafından kabul edilmiş olmasına

2. İlk ve Orta Çağ boyunca felsefenin temel problemi metafizik olmuştur; önce varlığın neliğini sorgulayan filozoflar daha sonra onun bilgisinin nasıl edinileceği konusunu ele almışlardır. Bu durum modern felsefeyle tamamen değişmiştir; bilimdeki gelişmelerden etkilenen ve bilimi temellendirmeye çalışan modern filozofların temel konusu artık bilginin kendisi olmuştur.

**Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

- A) Felsefe bilimsel gelişmelerle kesin bilgiye ulaşmıştır.
- B) Felsefenin temel konusu her zaman için ontolojidir.
- C) Bilimsel gelişmeler varlığa farklı yaklaşımları doğurmuştur.
- D) Modern dönemde felsefenin öncelikli konusu epistemoloji olmuştur.
- E) Tarihsel süreç içerisinde felsefenin konuları değişmemiştir.

3. Descartesçı şüphe iyimser ve kahramanca bir şüphedir, o felsefe binasının inşa edilmesinden önce gelen bir alan temizlemedir; ilk hareket noktasıdır. Yeni bir felsefe kurmak için daha önceki bütün bilgilerin iradi olarak bir yana bırakılması, yok sayılmasıdır.

**Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

- A) Şüphe, insana iyimser ve sarsılmaz bir ruh hali sağlar.
- B) Nesnel doğrular yoktur; tüm bilgi şüpheyle karşılanmalıdır.
- C) Şüphe, doğruya ulaşmanın hizmetine sunulmuş bir yöntemdir.
- D) Duyulara dayalı bilginin yanıltıcılığı nedeniyle doğru bilgiye ulaşamaz.
- E) Zihin bilgileri tasdik etme veya inkar etme gücüne sahip olmadığından her şey şüphe ile karşılanmalıdır.

4. Bir parça mumu yanmakta olan bir ateşin hemen yanına koyduğumuzu düşünelim. Mum yavaş yavaş eridikçe, muma ait tüm duyuşal özellikler değişim geçirir. Bu durumda rahatlıkla şunu söyleyebiliriz; algılarımız aracılığı ile nesneden aldığımız bilgi, sürekli bir değişim halindedir. Nesneye ait özellik sürekli değişirken, biz yine de belli bir nesneye bakmaya devam ettiğimizi düşünürüz. Nesnenin, değişimler geçirmesine rağmen aynı nesne olduğu bilgisi gözlemsel deneyimlerimiz aracılığı ile öğrendiğimiz bir şey değil; doğuştan sahip olduğumuz bilişsel bir durumdur.

**Descartes'in verdiği bu örnekten hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

- A) Şeylerin doğası kavranamaz olduğundan bunlara ilişkin hiçbir yargıda bulunmamalıyız.
- B) Algılar değişenin bilgisini, akıl ise değişimin ardında değişmeden kalanın bilgisini verir.
- C) İnsan ruhunda gizli olarak bulunan bilgiler, doğru sorularla açığa çıkartılmalıdır.
- D) Algılar yanıltıcı olduğundan tüm bilgimiz görelidir.
- E) Mutlak bilgi, tümellerin bilgisini anımsamadır.

5. Descartes'a göre hem duyularımız hem de aklımız bizi yanıltabilir. Bu nedenle hayatımızda bir kez olsun her şeyden şüphe etmek gerekir. Bu şüphe, kendisinden kuşku duyulmayacak kadar apaçık bilgiye ulaşmamızı sağlayacaktır. Bu kesin bilgiye ulaştıkça şüphe sona ermektedir.

**Buna göre Descartes'la ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?**

- A) Kendisinden şüphe edilemeyecek kadar apaçık bilgiler vardır.
- B) Kendisinden şüphe edilemeyecek mutlak bir bilgi yoktur.
- C) Şüphe, kesin bilgiye ulaşmada bir yöntemdir.
- D) Duyular doğruluğun tanığı olamaz.
- E) Şüphe, gelip geçici bir araçtır.

6. Metodik şüphe yöntemi üzerinden varlık anlayışı oluşturan Descartes, önce düşüncenin varlığına, daha sonrada bedenin varlığına ulaşır. O'na göre, evrende görülen bütün varlıklar, düşünce/ruh ve beden/madde birlikteliğinden ibarettir.

**Buna göre Descartes'ın varlık anlayışını aşağıdaki kavramlardan hangisi ifade eder?**

- A) Sensüalizm
- B) Düalizm
- C) Plüralizm
- D) Monizm
- E) Sembolizm

15. Yüzyıl - 17.Yüzyıl Felsefesi - 2

7. Spinoza'ya göre özgür bir ruh kararlarını akıl yoluyla alır. Ahlaksal yaşam aklın tutkulara karşı savaşıdır. İnsanı özgür olmayıştan özgürlüğe yükseltme olanağı ancak ahlaksal yaşamda bulunur. Tutkular insanı köle yapar, insan düşünme halindeyken özgürdür.

**Buna göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?**

- A) Özgürlük bir bilinç gerektirir.  
B) Özgürlük ahlaksal yaşamla mümkündür.  
C) Ahlaki yaşamın önündeki engel tutkulardır.  
D) Akılla tutkuları yenmek ahlaksal yaşamın amacıdır.  
E) İnsan tutkularını yaşadıkça özgürlüğünü gerçekleştirir.

8. Hobbes'a göre insan, doğası gereği bencil bir varlıktır ve tüm eylemlerinin temelinde ben sevgisi vardır. İnsanın yaşamdaki amacı kendini korumak ve kendi çıkarlarını gerçekleştirmektir. Bunun için başkalarının çıkarlarını görmezden gelerek yalnızca kendi iyiliği ve mutluluğu için davranır.

**Hobbes'un görüşünden hareketle aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılabilir?**

- A) Evrensel bir ahlak yasası yoktur.  
B) İnsan özgürlüğü evrensel bir değerdir.  
C) Ahlaki değerler insandan ve toplumdaki bağımsız olarak vardır.  
D) Bir eylemin değerini, en çok sayıdaki insan için en çok yararı belirler.  
E) İnsanın özgürlüğü tutkularını yenmesiyle sağlanabilir.

9. Bazı düşünürler, toplumsal düzen yozlaştığında ve bireyin gereksinimlerini karşılayamaz hâle geldiğinde, haksızlıkları giderecek, sorunları ortadan kaldıracak ideal toplum düzenleri tasarlamışlardır. Düşünürlerin adalet, eşitlik, özgürlük gibi kavramlar üzerine tasarladıkları bu devlet düzenine ütopya adı verilir.

**Buna göre ütopyalar için aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?**

- A) Var olan devlet anlayışlarına ilişkindirler.  
B) Ahlaki değerlere daha çok önem verirler.  
C) Devlet düzenini reddeden anlayışa sahiptirler.  
D) Zaman içinde gerçekleştirmeleri umut edilir.  
E) İnsanları korkutan baskıcı yönetimlerin oluşumu amaçlanı.

10. Felsefe tarihinde bazı düşünürlerin toplum tasarımları kurguladıklarını görmekteyiz. Thomas More'un "Ütopya"sı, Campanella'nın "Güneş Ülke"si yeryüzünde gerçekleşmesi mümkün olmayan devlet tasarımları üzerine yazılmış eserlerdir.

**Filozofları bu tarz bir toplum tasarımına iten temel düşünce aşağıdakilerden hangisi olabilir?**

- A) İnsanların yaşam standardını yükseltme isteği  
B) Toplumda kültürler arasındaki çatışma  
C) İdeal bir toplum düzeni kurma hayali  
D) İnsana verilen değer artması  
E) İnsanların özgür olma isteği

11. İdeal toplum düzeni arayışı siyaset felsefesini her dönem meşgul etmeyi başarmıştır. Bu arayışla üretilen ütopyalar insanlığı ideal topluma ulaştırma amacını taşıırken, yönetim biçimlerinin tahlilleri üzerinden ilerlemiştir. Bunu ilk kez sistemli biçimde yapan Platon, devletini matematik ve akıl üzerine kurmuş, insanlığa mutlu geleceği sunmak istemiştir. Sonraki ütopyalarla birlikte "Mükemmel yaşam içinde mutlulukla özgürlük eşit öneme sahip olabilir mi? Yöneten duygularını kullanmadan bir robot gibi yönetilenlere eşitlik ve adalet sağlayabilir mi?..." gibi sorunlar ortaya çıkmıştır. İdeal düzen arayışı ile ütopyaların yarattığı belirsizliklerden ortaya çıkan "distopyalar" ise bu soruların olumsuz cevaplarını ve oluşan korkutucu sonuçlarını göstermek için yazılmıştır.

**Buna göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?**

- A) Distopyalar, ütopyalardan daha çok ilgi görmüştür.  
B) Ütopyalar, matematiksel yapıya dayalı bir bilimsel mantıkla kurgulanmalıdır.  
C) Ütopyaların gerçekleşmesi, yöneticilerin bilgili ve yetenekli olmasına bağlıdır.  
D) Ütopyalar, bugünkü var olan siyasi devlet mekanizmalarını ortaya çıkarmıştır.  
E) İdeal yönetim biçimi arayışı sonucunda ütopya ve distopya ortaya çıkmıştır.

12. Spinoza'ya göre doğa, sonsuz bütün özleri kapsar. Tanrı da sonsuz ve bütün özleri kapsar. Tanrı ve doğa aynı özelliklere sahiptir. Aralarında hiçbir fark yoktur. Doğa, Tanrı'dır; Tanrı, doğadır.

**Spinoza'nın Tanrı anlayışı aşağıdaki kavramlardan hangisi ile ifade edilir?**

- A) Materyalizm  
B) Agnostizizm  
C) Deizm  
D) Panteizm  
E) Politeizm

